

ODNOS MED CILJI, NAČINI IN SREDSTVI – ŠTUDIJ PRIMERA VOJAŠKE STRATEGIJE REPUBLIKE SLOVENIJE

RELATIONSHIP BETWEEN ENDS, WAYS AND MEANS - A CASE STUDY OF THE MILITARY STRATEGY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Povzetek Generalštab Slovenske vojske je oktobra 2021 izdal Predlog vojaške strategije Republike Slovenije. Namen prispevka je ugotoviti povezanost strateških ciljev, načinov in virov tega predloga z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije in Obrambno strategijo Republike Slovenije. Pri strateških ciljih smo ugotovili, da so vse tri strategije med seboj jasno in pregledno povezane. Koncept vojaške strategije ni strukturiran po ciljih, zato ni mogoča preprosta in pregledna povezava med načini in cilji. Cilji bi bili bolj enakovredno obravnavani, če bi bila strategija strukturirana po ciljih. Iz strategije ni mogoče razbrati, kateri viri, sicer ambiciozno zastavljeni, so že znani, kateri so načrtovani ter kdaj bodo predstavljeni.

Ključne besede *Cilji-načini-sredstva, Predlog vojaške strategije, povezanost strategij.*

Abstract In October 2021, the General Staff of the Slovenian Armed Forces issued the Draft Military Strategy of the Republic of Slovenia. The purpose of this article is to identify the relationship between the strategic ends, ways and means of this draft document with the Resolution on the National Security Strategy of the Republic of Slovenia and the Defence Strategy of the Republic of Slovenia. With regard to strategic ends, we found that all three strategies are clearly and transparently linked to each other. However, the Draft Military Strategy is not structured by ends, so it is not possible to establish a simple and transparent link between ways and ends. Ends would be more equally addressed, if the strategy was structured by ends. Additionally, it is not possible to see from the strategy which means, although ambitious, are already available, which are planned, and when they will be available.

Key words *Ends-ways-means, Draft Military Strategy, integration of strategies.*

Uvod Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV) in Obrambna strategija Republike Slovenije (OS) sta bili objavljeni v letih 2019 in 2012. Generalštab Slovenske vojske (GŠSV) je oktobra 2021 izdelal Predlog vojaške strategije Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Predlog vojaške strategije).

V tem članku Predlog vojaške strategije analiziramo s stališča usklajenosti in povezanosti strateških ciljev med strategijami na različnih ravneh ter ugotavljamo, kako in s čim se udejanjajo skozi Predlog vojaške strategije. Pri tem se sklicujemo na Lykkejev model, ki je precej razširjen in ga poučujejo na ameriških vojaških šolah, pa tudi v izobraževalnih sistemih nekaterih držav Nata.

Znanih je veliko različnih definicij vojaške strategije. Furlan pravi, da »gre vedno za neki teoretični koncept uporabe razpoložljivih sredstev ali orodij (v našem primeru za vojaško moč) in neko želeno stanje, ki ga je treba doseči ali se mu približati skladno z izraženim namenom« (2021, str. 14). S stališča teorije moči držav bi lahko ugotavljali, da gre za teorijo uporabe vojaškega instrumenta moči za vzpostavitev, utrjevanje ali zaščito nacionalnih interesov (Furlan, 2021, str. 14).

Yarger navaja več načel teorije strategij, in sicer, da (1) mora biti strategija proaktivna, (2) mora biti poznano končno stanje, ki ga želimo doseči, (3) strategija mora opredeliti ustrezno ravnovesje med iskanimi cilji, metodami za doseganje ciljev in razpoložljivimi viri, (4) vključen mora biti politični namen, (5) strategija je hierarhična, (6) je celovita ter (7) se razvije iz temeljite analize in poznavanja strateških razmer oziroma okolja (2012, str. 45-48).

Teorija strategije (Lykkejev model) ponuja splošno (univerzalno) definicijo, ki je lahko podlaga za oblikovanje definicij na različnih področjih in ravneh uporabe strategije. Konceptualno razlaga strategijo kot »odnos med končnim stanjem ali cilji (angl. ends), načinom doseganja ciljev (angl. ways) in sredstvi oziroma viri, ki so na voljo (angl. means)« (Bartholomees, 2012, str. 15).

Lykke je dal koherentno obliko teoriji strategije s svojo artikulacijo modela strategije trinožnega stolčka, s katerim je ponazoril, da je: strategija = cilji + načini + sredstva. Če ti niso v ravnovesju, predstavljajo tveganje. V Lykkejevem modelu so cilji »cilji«, načini so »koncepti« za doseganje ciljev, sredstva pa »viri« za podporo konceptu. Stol se nagne, če tri noge niso v ravnotežju. Če je katera koli noga prekratka, je tveganje preveliko in strategija pade, oziroma ni uspešna (1989, str. 6).

Članek v prvem delu vsebuje kratek opis vseh treh strategij, v drugem delu je prikazana povezanost strateških ciljev med Predlogom vojaške strategije in obema nadrejenima strategijama, v tretjem delu pa so predstavljeni teoretična izhodišča za povezavo ciljev, načinov in sredstev strategije, pregled povezanosti med cilji in načini Predloga vojaške strategije ter pregled sredstev (virov), ki so zapisani v Predlogu vojaške strategije. V sklepnem delu sta kratka analiza in ocena.

1 NACIONALNOVARNOSTNE STRATEGIJE

1.1 Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije

Republika Slovenija je svojo strategijo nacionalne varnosti prvič zapisala leta 1993 v Resoluciji o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije. Leta 2001 je izdala Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, pregled in dopolnitev pa sta bila izvedena leta 2010 in zadnjič leta 2019 (ReSNV-2).

V ReSNV-2 (str. 7) je zapisano: »Republika Slovenija bo svoje življenjske in strateške interese uveljavljala z uresničevanjem nacionalnovarnostnih ciljev prek celovitega in povezljivega delovanja vseh subjektov ter jasno določenih pristojnosti in procesov posameznih nosilcev in mehanizmov na področju nacionalne varnosti.« ReSNV-2 opredeljuje enajst nacionalnovarnostnih ciljev.

1.2 Obrambna strategija Republike Slovenije

Obrambna strategija Republike Slovenije je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument države na obrambnem področju in izhaja iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije.

Strategija opredeljuje interese in cilje Republike Slovenije na obrambnem področju, usmerja obrambno politiko države, organiziranost njenega obrambnega sistema ter razvoj njenih vojaških in civilnih zmogljivosti za zagotavljanje nacionalne obrambe v okviru sistema kolektivne obrambe in varnosti. Po namenu in vsebini spada v razvojno strategijo. Strategija opredeljuje šest strateških obrambnih ciljev.

1.3 Predlog vojaške strategije Republike Slovenije

V Predlogu vojaške strategije (str. 1) je zapisano, da je vojaška strategija najvišji vojaški dokument države in izhaja iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Obrambne strategije Republike Slovenije in Zakona o obrambi. Konkretizira vlogo in dejavnosti Slovenske vojske (SV) kot obrambne sile in vojaškega instrumenta nacionalne moči pri uresničevanju nacionalnovarnostnih in obrambnih interesov ter ciljev Republike Slovenije in njenih političnih zavez do Nata in EU.

Predlog vojaške strategije opredeljuje vojaški instrument moči in vojaške strateške cilje države ter načine za njihovo uresničevanje. S strategijo se razvija tudi nacionalna vojaška strateška misel. Strategija sledi dogajanju v Natu in EU, ki dopolnjujeta svoje strateške dokumente, Nato z uresničevanjem nove vojaške strategije, EU pa z novim Strateškim kompasom.

Predlog vojaške strategije ima uvod, šest poglavij in zaključek. Cilji so zapisani v 3. poglavju (Strateški vojaški cilji), načini v 5. poglavju (Način odvrčanja in vojaške

obrambe RS ter uporaba SV), viri pa v 4. poglavju (SV kot vojaški instrument moči RS) in v 6. poglavju (Imperativi razvoja in delovanja SV).

Predlog vojaške strategije je po navedbah snovalcev dokumenta operativna strategija z elementi razvoja. Gre za javno strategijo.

2 POVEZANOST STRATEŠKIH CILJEV

Furlan hierarhično strategije uvršča na tri ravni. Na najvišji ravni so splošne strategije, ki dajejo usmeritve in cilje za oblikovanje vseh drugih strategij, s katerimi se uresničujejo nacionalni cilji in interesi. Na nižji ravni so področne strategije, ki opredeljujejo uresničevanje nacionalne strategije ali strategije nacionalne varnosti pri instrumentih nacionalne moči (npr. diplomatske, ekonomske, vojaške, informacijske ipd.). Na tretji ravni so posebne strategije, ki na posebnih področjih strateškega delovanja uresničujejo področne strategije (npr. strategija kibernetске varnosti, strategija sodelovanja v mednarodnih operacijah in na misijah ipd.) (2020, str. 43–44).

Vuk, Nacevski in Vertovšek navajajo, da »hierarhičnost zagotavlja logičen način delegiranja odgovornosti, pristojnosti in sledljivosti. Prav tako nakazuje, da morajo sestavni deli strategije, to so cilji, načini in viri, biti primerni ravni strategije in medsebojno skladni. Politično vodstvo si zagotavlja in vzdržuje svoj nadzor in vpliv nad instrumenti moči s hierarhično naravo državne strategije. Splošno gledano strategija izhaja z vrha kot posledica neke velike ali splošne strategije, za katero ni nujno, da je javno dokumentirana, strategije nacionalne varnosti in drugih nacionalnih (področnih) strategij ter političnih stališč do posebnih zadev. Nacionalna politika tako zagotavlja širše strateške smernice za politično vodstvo in splošno oblikuje nacionalni interes glede na posebne strateške okoliščine« (2012, str. 37).

V našem primeru je Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije nadrejena Obrambni strategiji, ta pa Vojaški strategiji. Cilji strategij morajo biti povezani in v okvirih nadrejenega dokumenta. V primeru Republike Slovenije hierarhija strategij sledi tudi organiziranosti slovenskega sistema nacionalne varnosti.

2.1 Povezanost ciljev obrambne in predloga vojaške strategije

V tabeli 1 so zapisani cilji Obrambne strategije v levi koloni, cilji Predloga vojaške strategije v desni koloni, povezanost ciljev pa v srednji koloni.

Tabela 1:
Povezava ciljev
obrambne
in vojaške
strategije
(Vir: avtor)

Cilji (Obrambna strategija)	Povezava	Cilji (Predlog vojaške strategije)
1. Zagotavljanje obrambne sposobnosti države z razvojem ustreznih vojaških in drugih obrambnih zmogljivosti za učinkovito uveljavljanje njenih interesov na obrambnem področju ter uporabo obrambnih zmogljivosti za podporo drugim podsistemom nacionalnovarnostnega sistema RS.	1 – 2	1. Zagotovljeno kredibilno in uspešno odvracanje.
2. Učinkovito odvracanje* vojaških in drugih sodobnih groženj RS na obrambnem področju ter obramba** neodvisnosti, nedotakljivosti in ozemeljske celovitosti države v okviru sistemov kolektivne obrambe in varnosti ter z oporo na lastne sile in zmogljivosti.	2* – 1 2** – 2	2. Zaščiteni, zavarovani in obranjeni suverenost, prostorska celovitost in drugi vitalni interesi RS.
3. Nепrekinjeno delovanje obrambnega sistema in drugih družbenih podsistemov, ki so življenjsko pomembni za učinkovito odzivanje države na grožnje in tveganja na obrambnem področju.	3 – 5	3. Kredibilno prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi.
4. Krepitev dvo- in večstranskega sodelovanja RS na obrambno-vojaškem področju z zavezniškimi, partnerskimi in prijateljskimi državami ter v okviru OZN, Nata, EU in OVSE.	4 – 3	4. Prepoznavno prispevanje k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti.
5. Sodelovanje v prizadevanjih mednarodne skupnosti za vzpostavljanje in ohranjanje miru ter krepitev varnosti in stabilnosti v svetu, s težiščem na območju Jugovzhodne Evrope, s sodelovanjem RS v mednarodnih operacijah in na misijah, ki je skladno z njenimi interesi in cilji ter sprejetimi mednarodnimi obveznostmi.	5 – 4	5. Prispevanje k okrepljeni odpornosti države in družbe.
6. Povečanje ozaveščenosti družbe o pomenu nacionalnega obrambnega sistema ter krepitev njegovega ugleda med državljani RS.	6 – 5	

Obrambna strategija opredeljuje poslanstvo in naloge Slovenske vojske, njeno vlogo in zmogljivosti, le v manjšem obsegu pa opredeljuje koncept uporabe Slovenske vojske v okviru posameznih ciljev. Opredeljuje, kaj bo na področju obrambe naredila Slovenija, katere cilje bo dosegala in kako. Iz vsebine moramo (delno) sami ugotoviti, katere strateške obrambne interese podpira Slovenska vojska in kateri bi bili z njimi povezani strateški vojaški cilji.

Vsi cilji Predloga vojaške strategije so povezani z vsaj enim ciljem Obrambne strategije. Cilj št. 2 Obrambne strategije se povezuje z dvema ciljema Predloga vojaške strategije (1. in 2.). Cilj Predloga vojaške strategije št. 3 (prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi) ni jasno izražen v ciljnih Obrambne strategije, vendar je naveden v podrobnem opisu cilja št. 4 Obrambne strategije¹.

¹ Verodostojnost RS pri zagotavljanju kolektivne obrambe in varnosti se bo izražala v njenem prevzemanju sorazmernega deleža bremen in tveganj. Republika Slovenija bo dejavno sodelovala pri oblikovanju in delovanju odzivnih sil Nata in bojnih skupin Evropske unije.

2.2 Povezanost ciljev ReSNV in Predloga vojaške strategije

Povezanost med cilji ReSNV-2 in cilji Predloga vojaške strategije sta predstavljena v tabeli 2.

Tabela 2:
Povezava ciljev
ReSNV-2 in
Predloga vojaške
strategije
(Vir: avtor)

Cilji (ReSNV-2)	Povezava	Cilji (Predlog vojaške strategije)
1. Zagotovitev visoke stopnje varnosti in blaginje RS ter njenih državljanek in državljanov.	1 – 5	1. Zagotovljeno kredibilno in uspešno odvracanje.
2. Zaščita in krepitev ustavnih načel, nacionalne identitete, kulture in samobitnosti slovenskega naroda.	2 – 5	2. Zaščiteni, zavarovani in obranjeni suverenost, prostorska celovitost in drugi vitalni interesi RS.
3. Učinkovito delovanje pravne in socialne države.		3. Kredibilno prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi.
4. Varovanje okolja in trajnostni razvoj gospodarstva ter povezanost med gospodarskimi cilji države in nacionalnovarnostnim sistemom.		4. Prepoznavno prispevanje k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti.
5. Krepitev mednarodnega ugleda, politično-varnostnega položaja in prepoznavnosti RS.	5 – 4	5. Prispevanje k okrepljeni odpornosti države in družbe.
6. Zavedanje prepletenosti nacionalnovarnostnih ciljev s cilji in z interesi zaveznikov in partnerjev.	6 – 3	
7. Zagotavljanje strateških virov za krepitev vseh struktur nacionalnovarnostnega sistema.		
8. Krepitev dobrih odnosov s sosednjimi in drugimi državami.		
9. Obramba RS.	9 – 2	
10. Sodelovanje pri odvracanju pred grožnjami.	10 – 1	
11. Zagotavljanje miru v svetu.	11 – 4	

Podobno kot pri Obrambni strategiji tudi pri primerjavi ciljev Predloga vojaške strategije s cilji ReSNV v njih ne moremo neposredno najti cilja Predloga vojaške strategije št. 3 (prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi), vendar vsaj posredno ta cilj lahko povežemo s ciljem št. 6 ReSNV (zavedanje prepletenosti nacionalnovarnostnih ciljev s cilji in interesi zaveznikov in partnerjev)².

3 ODNOS MED CILJI, NAČINI IN SREDSTVI

Pri strategiji določamo medsebojno povezavo med cilji, načini in sredstvi. V procesu oblikovanja strategije moramo zato odgovoriti na vprašanje, s katerimi sredstvi bo neki način oziroma v širšem pomenu koncept, omogočil doseganje ciljev.

² V poglavju 5 (Odzivanje Republike Slovenije na grožnje in tveganja nacionalne varnosti) je zapisano: »Za Republiko Slovenijo delovanje v kolektivni obrambi v okviru Nata, poglobljeno sodelovanje in integracija Evropske unije predstavljajo ključne in temeljne komplementarne dejavnike zagotavljanja nacionalne varnosti in obrambe.«

Pri modelu cilji-načini-sredstva gre za splošno definicijo, ki govori o sestavinah koncepta, ki vodi do nekega cilja (konceptualna zasnova) in v katerem manjka drugi del, ki se nanaša na namen oziroma za katero vrsto uporabe strategije gre. Če splošnemu delu definicije dodamo konkreten namen strategije, se približamo definiciji, ki bi lahko opisala strategijo nacionalne varnosti. Zato na vprašanje, katera je »prava« definicija, ni mogoče odgovoriti brez dodatnega vprašanja, na katero področje in na katero raven uporabe se nanaša (Furlan, 2020, str. 32–33).

Furlan pravi, da: »skladno s splošno teorijo vojaške strategije, ki temelji na modelu cilji-načini-sredstva, pomenijo cilji tisto, kar je treba doseči, da se ustvarijo okoliščine za doseganje politično opredeljenega želenega (končnega) stanja, strateški koncept pa je način, kako bomo to dosegli, in je jedro strategije. Strateški koncept govori o metodah oziroma o strateškem pristopu, ki ga bomo uporabili, da bomo dosegli vojaške cilje v podporo nacionalnih interesov, ob uporabi v ta namen razpoložljivih vojaških zmogljivosti. Pomeni jedro vojaške strategije« (2021, str. 238).

Yarger navaja širšo obrazložitev pomembnih pojmov, ki opredeljujejo navedeno Lykkejevo razlago:

- Cilji so tisto, kar je treba doseči. Doseganje ciljev ustvarja ali prispeva k doseganju končnega želenega stanja. Opredeljujemo jih z glagoli (npr. odvrniti vojno, vzpostaviti stabilnost ipd).
- Načini opisujejo, kako se z uporabo virov dosežejo cilji. Koncept mora biti toliko konkreten, da zagotavlja nujne usmeritve za načrtovanje tistim, ki ga morajo uresničiti ali zagotoviti nujne vire. Nanaša se na dejavnost, vendar ne govori o tem, kaj je treba narediti, temveč kako bo treba narediti glede na cilj.
- Sredstva (viri) opredeljujejo, katere vire je treba uporabiti pri uresničevanju koncepta za doseg ciljev. Lahko so različni, materialni ali nematerialni (moralna, znanje, pogum) (2012, str. 49).

Opredelitev nujnih vojaških zmogljivosti v okviru oblikovanja razvojne vojaške strategije je del vojaške strateške večšine, ki uravnava razmerja med cilji, načini in sredstvi. Pomeni večšino prepoznavanja, da se na predviden način dosežejo načrtovani cilji ali drugače zapisana večšina prepoznavanja in sprejemanja tveganja, ki je posledica omejenih virov in nezmožnosti, da bi zagotovili zmogljivosti, ki lahko uspešno odgovorijo na vse tisto, kar nam lahko prinese negotova prihodnost. Pri tem je najtežje oceniti tveganje dogodkov z majhno verjetnostjo, ki imajo zelo velike posledice (Furlan, 2021, str. 240).

Holcomb pravi, da oblikovanje politike in strategije zahteva večkratno ponovitev presoje tveganja. Poudarja problematiko nejasnih ali manj konkretnih (političnih) ciljev, ki dodatno otežujejo iskanje pravega sorazmerja med cilji, načini in sredstvi. Če je za vojno precej jasno, kakšna sta politični cilj in namen uporabe vojske, je bistveno manj jasno v različnih krizah, kadar ne gre za pomembne nacionalne interese. Pri nejasnih političnih ciljih se lahko zgodi, da vojaška sredstva »prevzamejo

pubudo« in se strategija uresničuje po načelu »dosegli bomo, kar bo mogoče (s temi sredstvi)« oziroma vojaške zmogljivosti določajo pot, po kateri gremo do cilja. Pri tem je velika verjetnost, da cilj ni tisto, kar so imeli politiki v mislih na začetku ob odločanju o uporabi vojske (str. 187–190).

Furlan vojaška sredstva definira kot »vojaške sile s svojimi zmogljivostmi in načinom delovanja kot eden izmed instrumentov moči države. S stališča razvojne vojaške strategije govorimo pretežno o zmogljivostih, ki bodo potrebne v prihodnosti (danes niso na voljo) glede na ocenjeno operativno okolje v povezavi z vojno in vojskovanjem prihodnosti ter glede na takratnega tekmeca ali nasprotnika. Pri operativni vojaški strategiji pa govorimo o obsegu sil, ki so na voljo danes, za uresničitev strategije vojskovališča ali vojne, v sorazmerno predvidljivem in znanem operativnem okolju in proti znanemu nasprotniku« (2021, str. 238).

Furlan pravi, da »uspešna vojaška strategija temelji na uravnoveženosti ciljev, načinov in sredstev (virov). Cilji so okoliščine, ki jih je treba vzpostaviti, da bi se sprejemljivo razrešila kriza ali konflikt, načini pa opredeljujejo uporabo vojaških sil za doseganje ciljev v sodelovanju z drugimi instrumenti. Upoštevati je treba verjetnost sprememb ciljev ali virov in omejitve, ki bodo najverjetneje prisotne ob uporabi sile« (2021, str. 234).

3.1 Povezanost ciljev in načinov v Predlogu vojaške strategije

Predlog vojaške strategije v 5. poglavju (Načini odvrčanja in vojaške obrambe Republike Slovenije ter uporaba Slovenske vojske) predstavlja šest načinov odvrčanja, vojaške obrambe in uporabe SV, in sicer:

- umeščanje človeka v središče vojaškega instrumenta moči,
- vzpostavitev vojaških zmogljivosti za prihodnost,
- zagotavljanje sposobnosti naraščanja sil,
- vojaška obramba Republike Slovenije z naslonitvijo na kolektivno obrambo Nata in SVOP EU,
- upravljanje vojaške države samostojno, z zavezniki in partnerji ter odvrčanje,
- sodelovanje SV z drugimi deležniki nacionalnovarnostnega sistema in civilno družbo.

V tabeli 3 so načini³, ne le šest zgoraj zapisanih, povezani s cilji. Zapisani so tudi tisti, ki jih ne najdemo v 5. poglavju.

³ Načini so zaradi preglednosti zapisani v skrajšani obliki.

Tabela 3:
Povezava ciljev
in načinov
(Vir: avtor)

Način za doseganje cilja	Cilj
<ul style="list-style-type: none"> – Vzpostavitev vojaških zmogljivosti, – članstvo v Natu in EU, – upravljanje vojaške države (doseganje in vzdrževanje pripravljenosti in odzivnosti sil SV, strateške komunikacije), – zagotavljanje naraščanja sil, – uvajanje novih tehnologij, – izvajanje kolektivnih urjenj in vaj na nacionalni ter mednarodni ravni. 	Zagotovljeno kredibilno in uspešno odvracanje.
<ul style="list-style-type: none"> – Izvajanje vojaške obrambe (s podporo vseh preostalih deležnikov obrambe in nacionalne varnosti), – izvajanje kolektivne obrambe, – zagotavljanje naraščanja sil, – uporaba vojaških zmogljivosti, – situacijsko zavedanje (odzivnost), – uporaba tehnologij, ki bodo multiplicirale učinkovitost, – vzpostavljen sistem podpore države gostiteljice, – odzivnost, okretnost in hitra prilagodljivost v delovanju. 	Zaščiteni, zavarovani in obranjeni suverenost, prostorska celovitost in drugi vitalni interesi RS.
<ul style="list-style-type: none"> – Prispevek sorazmernega deleža vojaških sil in zmogljivosti ter prispevka za delovanje, – doseganje interoperabilnosti in integriranosti. 	Kredibilno prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi.
<ul style="list-style-type: none"> – Zagotavljanje ustreznih prispevkov k operacijam, misijam, aktivnostim, odzivnim silam in drugim zavezam. 	Prepoznavno prispevanje k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti.
<ul style="list-style-type: none"> – Podpora drugim deležnikom nacionalnovarnostnega sistema, – izobraževanje in usposabljanje državljanov za vojaško obrambo ter prostovoljno služenje, – sodelovanje pri zaščiti, reševanju in pomoči, – zaščita kritične infrastrukture, – usklajeno delovanje z notranjo varnostjo in varovanje državne meje, – sodelovanje pri kibernetiki obrambi, – vpetost SV v družbo na vseh ravneh, – podpora organizacijam, zavodom in društvom, – vlaganje v inovacije in razvoj ter sodelovanje z znanstvenoraziskovalnimi ustanovami in gospodarskimi družbami, – sodelovanje pri graditvi slovenske obrambne industrije in sodelovanje v skupnih večnacionalnih projektih, – razvijanje integriranega vojaškega obveščevalno-izvidniškega sistema in dejavnosti, – priprava ocene ogroženosti, obrambnih analiz, konceptov, načrtov, programov, – razvijanje SV kot sodobne organizacije, ki se prilagaja novim razmeram, – krepitev človeškega dejavnika s fizičnega in kognitivnega vidika, – mednarodno delovanje pripadnikov SV, – izvajanje vojaške diplomacije, – vključevanje strateških partnerjev, – okrepljeno delovanje SV v družbi za celosten in integriran pristop k nacionalni varnosti in obrambi. 	Prispevanje k okrepljeni odpornosti države in družbe.

Koncept vojaške strategije ni strukturiran po ciljeh, zato ni mogoča preprosta povezava med načini in cilji. Posledično cilja zaradi prepoznavnega prispevanja k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti ter kredibilnega prispevanja in

sodelovanja v kolektivni in skupni obrambi nista enakovredno obravnavana. Vojaška strategija bi bila bolj pregledna in cilji bi bili bolj enakovredno obravnavani, če bi bila strategija strukturirana po ciljnih. Načini so v nekaterih primerih zapisani večkrat in zelo podobno.

3.2 Sredstva v Predlogu vojaške strategije

Lykee pravi, da če vojaških virov ne bomo obravnavali kot elementov vojaške strategije, se lahko spoprijemamo z neustreznimi vojaškimi zmogljivostmi za izvajanje strateških konceptov in doseganje ciljev vojaške strategije. To velja tudi za primer, ko razvijamo dolgoročno strategijo, ki zahteva izboljšane zmogljivosti strukture vojaških sil (1989, str. 4).

V Predlogu vojaške strategije lahko najdemo naslednja sredstva (vire):

- mirnodobna sestava SV, popolnjena z najmanj 10.000 pripadniki SV (stalna sestava, rezervna sestava in vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka ter, ob ponovni uvedbi vseh sestavin vojaške dolžnosti, tudi vojaki na obveznem služenju vojaškega roka),
- vojna sestava SV (ob stopnjevanju ogroženosti in prehodu iz miru v izredno stanje in vojno),
- zavezništvo – članstvo v Natu in EU,
- finančni viri v višini najmanj dveh odstotkov bruto družbenega proizvoda za obrambno področje,
- visoko tehnološko zasnovani oborožitveni sistemi in oprema (robotski in avtonomni sistemi, daljinsko vodeni sistemi, umetna inteligenca, kibernetika, vesoljski sistemi, obveščevalno-izvidniški sistem, hipersonična orožja, večnamenski sistemi),
- visoka pripravljenost (kadrovska in materialna popolnitev, vojaška infrastruktura, doseženi standardi, ustrezna usposobljenost, vzpostavljene zmogljivosti) in odzivnost,
- podpora civilne obrambe (gospodarska obramba, psihološka obramba, nenasilna obramba ter oskrba z energenti, vodo in hrano ter podpora na področju zdravstva in transporta),
- podpora namenskih policijskih sil, vladnih resorjev, organov države, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij, delujočih na obrambnem področju, in organizacij civilne družbe,
- podpora namenske obrambne industrije, gospodarskih družb, izobraževalnih ustanov, znanstvenoraziskovalnih središč in nevladnih organizacij ter društev, ki opravljajo dejavnosti, povezane z obrambo,
- različne podporne zmogljivosti (strateška obveščevalna zagotovitev, vojaška diplomacija, strateške komunikacije, kibernetična obramba, strateška logistika, informacijsko-komunikacijske zmogljivosti),
- pripravljenost državljanov za zaščito vrednot, slovenske državnosti, nacionalne identitete, kulture in samobitnosti,
- informacije (hitro pridobivanje, izmenjava, analiziranje in uporaba),

- vpetost SV v družbo na vseh ravneh,
- strateški partnerji (pri nakupu oborožitve in opreme).

Skladno z uvodom v Predlog vojaške strategije so viri navedeni v 4. poglavju (Slovenska vojska kot vojaški instrument moči Republike Slovenije) in v 6. poglavju (Imperativi razvoja in delovanja SV), vendar jih lahko najdemo tudi v drugih poglavjih. Iz strategije ne moremo razbrati, kateri viri so že na voljo in kateri so načrtovani. Večina načrtovanih oborožitvenih sistemov in opreme je zapisanih v obliki izziva ali razlage, od česa bo odvisna na primer bojevalna moč. Finančni vir je zapisan kot »RS bi morala zagotoviti 2 %«, kadrovski pa kot »mirnodobna sestava bi morala biti popolnena z najmanj 10.000 pripadniki«. Zelo ambiciozno so zastavljeni tudi drugi viri, povezani s podporo in sodelovanjem s preostalimi deležniki.

Sklep Na podlagi analize lahko ugotovimo, da je precejšnja usklajenost med temeljnimi strateškimi dokumenti na področju obrambe v RS s stališča odnosa med cilji-načini-sredstvi, ki predstavlja enega izmed najbolj razširjenih razlag strategije. Ugotavljamo dobro povezanost ciljev in načinov, viri pa lahko predstavljajo tveganje za neravnovesje, kot ga določa Lykkejev model, in s tem posledično nezmožnost udejanjanja vojaške strategije.

Vsi cilji Predloga vojaške strategije so povezani z vsaj enim ciljem Obrambne strategije. Cilja »Prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi« vojaške strategije ni mogoče jasno razbrati v ciljih obrambne strategije, vendar pa je naveden v podrobnem opisu cilja »Krepitev dvo- in večstranskega sodelovanja RS na obrambno-vojaškem področju z zavezniškimi, partnerskimi in prijateljskimi državami ter v okviru OZN, Nata, EU in OVSE«. Sklenemo lahko, da Predlog vojaške strategije ne presega okvirjev obrambne strategije in jo v celoti uresničuje.

Podobno kot pri Obrambni strategiji tudi pri primerjavi ciljev ReSNV s cilji Predloga vojaške strategije v njej ni mogoče neposredno najti cilja »Prispevanje in sodelovanje v kolektivni in skupni obrambi«, vendar lahko, vsaj posredno, ta cilj povežemo s ciljem ReSNV »Zavedanje prepletenosti nacionalnovarnostnih ciljev s cilji in z interesi zaveznikov in partnerjev«. Preostali cilji so jasno in pregledno povezljivi. Vojaška strategija ne presega okvirjev, ki jih predstavlja Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije.

Ko govorimo o strateških ciljih, so vse tri strategije med seboj povezane. Hierarhija strategij sledi organiziranosti slovenskega sistema nacionalne varnosti.

Koncept Predloga vojaške strategije ni strukturiran po ciljih, zato ni mogoča preprosta in pregledna povezava med načini in cilji. Načine najdemo v več poglavjih in ne le v 5. poglavju, ki je temu namenjeno. Načini so v nekaterih primerih zapisani večkrat in zelo podobno. Predlog vojaške strategije bi bil bolj pregleden in cilji bi bili bolj enakovredno obravnavani, če bi bil predlog strukturiran po ciljih.

Vire najdemo pretežno v 4. in 6. poglavju. Večkrat se ponavljajo. Iz dokumenta ni mogoče razbrati, kateri viri so že na voljo in kateri so načrtovani ter kdaj bodo na voljo. Vsi viri so zastavljeni zelo ambiciozno. Ali imajo realno podlago oziroma so povezani z nadrejenimi dokumenti, bi lahko ugotovili v Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2035 (ReDPROSV35), ki pa v času pisanja tega članka še ni bila dokončana.

Za konec lahko ugotovimo, da se je Lykkejev model cilji-načini-sredstva izkazal kot dobro orodje za preverjanje vsebinske usklajenosti strategij, ki so v hierarhičnem odnosu.

Literatura

1. Bartholomees, J. B., 2012. *A Survey of the Theory of Strategy*. V Bartholomees, J. B., ur., *U. S. Army War College Guide to National Security Issues vol. I.: Theory of War and Strategy*. Carlisle PA: U. S. Army War College, str. 15.
2. Furlan, B., 2020. *Nacionalna (varnostna) strategija*. Ljubljana: Center vojaških šol.
3. Furlan, B., 2021. *Vojaška strategija*. Ljubljana: Center vojaških šol.
4. Holcomb, J., 2001. *Strategic Risk*. V Cerami, J., in Holcomb, J. ur., *U. S. Army War College Guide to Strategy*. Carlisle PA: Strategic Studies Institute, str. 187–190.
5. Lykke, F. Arthur, 1989. *Defining military strategy*. *Military Review*, Volume LXIX - May 1989 – No. 5. Fort Leavenworth, KS: Combined Arms Center.
6. *Obrambna strategija Republike Slovenije*, 2012. *MORS*, št. 80000-1/2012/4, 7. 12. 2012.
7. *Predlog Vojaške strategije Republike Slovenije*, 2021. *GŠSV*, št. 007-203/2020-96, 21. 10. 2021.
8. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-2)*, 2020. Ministrstvo za obrambo.
9. Vuk, P., Nacevski, S., Vertovšek, R., 2012. *Obrambna strategija v hierarhiji strateških dokumentov s področja nacionalne varnosti Republike Slovenije*. *Sodobni vojaški izzivi*. 14/2.
10. Yarger, H. Richard, 2012. *The Strategic Appraisal: the Key to Effective Strategy*. V Bartholomees, J. B., ur. *U. S. Army War College Guide to National Security Issues*. Carlisle PA: U. S. Army War College.

email: stanislav.santelj@mors.si

e-mail: stanislav.santelj@mors.si

Podpolkovnik Stanislav Šantelj je leta 1992 diplomiral iz elektrotehnike na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Istega leta se je zaposlil na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije. Je veteran vojne za Slovenijo. V času svoje vojaške kariere je poveljeval 11. bataljonu za zveze, vodil različne projektne skupine, vodil integracijo SV v Nato na področju komunikacijsko-informacijskih sistemov, sodeloval v Natovih in EU-delovnih skupinah ter opravljal različne štabne dolžnosti na področju komunikacijsko-informacijskih sistemov. Do odhoda na generalštabno šolanje je vodil oddelek za upravljanje KIS v J-6/GŠ.

Lieutenant Colonel Stanislav Šantelj graduated in electrical engineering from the Faculty of Electrical Engineering, University of Ljubljana in 1992. He joined the Ministry of Defence the same year. He is a veteran of the War for Slovenia. During his military career, he was Commander of the 11th Signals Battalion, led various task forces, led the CIS integration of the SAF into NATO, participated in NATO and EU working groups, and performed various staff duties in the field of communication and information systems. Before attending the General Staff Course, he was Head of the the CIS Management Section in J-6, General Staff.

---

*Prispevki, objavljeni v Sodobnih vojaških izzivih, niso uradno stališče Slovenske vojske niti organov, iz katerih so avtorji prispevkov.

*Articles, published in the Contemporary Military Challenges do not reflect the official viewpoint of the Slovenian Armed Forces nor the bodies in which the authors of articles are employed.